

Брюксел, 10.7.2015 г.
COM(2015) 327 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА
ОТНОСНО ДЕЙНОСТИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПО ВЗИМАНЕ И
ОТПУСКАНЕ НА ЗАЕМИ ПРЕЗ 2014 Г.

Съдържание

1.	Въведение	3
2.	Операции на Европейския съюз по отпускане на заеми	3
2.1.	Механизъм за подкрепа на платежния баланс	3
2.2.	ЕМФС	6
2.3.	Механизъм за макрофинансова помощ.....	8
2.4.	Механизъм за отпускане на заеми от Евратом.....	10
3.	Операции на Европейския съюз по взимане на заеми.....	10
3.1.	Подкрепа за платежния баланс	11
3.2.	ЕМФС	11
3.3.	МФП	12
3.4.	Евратом	13
4.	Европейска инвестиционна банка	13
4.1.	Операции на ЕИБ по отпускане на заеми	13
4.2.	Операции на ЕИБ по взимане на заеми	14
5.	Осигуряване на финансова стабилност в еврозоната	14
5.1.	Механизъм за отпускане на заеми за Гърция	14
5.2.	ЕИФС.....	15
5.3.	ЕМС	15

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Комисията е задължена всяка година да предоставя информация на Европейския парламент и на Съвета относно използването на различните кредитни инструменти на Европейския съюз.

В настоящия доклад се представят операциите по отпускане на заеми по всеки отделен инструмент, както и съответните операции по взимане на заеми.

Таблица 1: Общ размер (по години) на операциите на Европейския съюз — непогасени суми по главниците (в млн. евро)

	ЕОВС в ликвидация(1) (2)	Евратом (1)	ПБ	МФП	ЕМФС	Общо
2010 г.	219	466	12 050	500		13 235
2011 г.	225	447	11 400	590	28 000	40 662
2012 г.	183	423	11 400	545	43 800	56 351
2013 г.	179	386	11 400	565	43 800	56 330
2014 г.	192	348	8 400	1 829	46 800	57 569

(1)Използвани са обменните курсове към 31 декември на всяка от посочените години.

(2)Европейската общност за въглища и стомана (ЕОВС) е в ликвидация от 2002 г. Падежът на последната облигация, емитирана от ЕОВС, е през 2019 г.

2. ОПЕРАЦИИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПО ОТПУСКАНЕ НА ЗАЕМИ

По силата на различни правни актове на Съвета или на Съвета и на Европейския парламент, в зависимост от преследваните цели, Комисията предоставя финансова подкрепа на трети държави и на държавите членки под формата на двустранни заеми, финансирани от капиталовите пазари с обезпечение от бюджета на ЕС¹. Съответствието на финансовата подкрепа за трети държави с общите цели на външната дейност на ЕС се гарантира от Комисията и върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, подпомаган от Европейската служба за външна дейност (ЕСВД).

2.1. Механизъм за подкрепа на платежния баланс

Съгласно член 143 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и Регламент (ЕО) № 332/2002 на Съвета от 18 февруари 2002 г. за установяване на механизъм, осигуряващ средносрочна финансова подкрепа за платежния баланс на

¹ Дейностите на Комисията по вземане и отпускане на заеми са представени подробно на адрес http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/index_bg.htm.

държавите членки² (Регламент относно платежния баланс) подкрепата за платежния баланс (ПБ) се изразява в отпуснати от Съюза средносрочни заеми. Като цяло тя се предоставя в пакет с финансиране от Международния валутен фонд (МВФ) и други международни кредитори, като Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) или Световната банка.

Подкрепата за ПБ се отпуска след гласуване с квалифицирано мнозинство от Съвета, като се вземат предвид обстоятелствата при всеки отделен случай. Потенциални получатели на средства са държавите членки извън еврозоната, които изпитват сериозни затруднения с платежния си баланс. Подкрепата има за цел да облекчи ограниченията във връзка с външното финансиране на държавата членка получател и да възстанови доброто състояние на платежния ѝ баланс. Тя се изплаща при изпълнение на условията на икономическата политика, за които е взето решение от Съвета, след консултация с Икономическия и финансов комитет (ИФК) по проектопрограмата за макроикономически мерки, и които се договарят между Комисията и държавата членка получател в меморандум за разбирателство (МР) преди сключването на договора за заем. Правят се редовни прегледи на трайното спазване на мерките, заложи в макроикономическата програма, което се явява и условие за изплащането на следващите траншове. Комисията, от името на Европейския съюз, набира необходимите средства на капиталовите пазари.

Комисията редовно докладва на ИФК и на Съвета за прилагането на Регламента относно ПБ.

Механизмът за подкрепа на платежния баланс бе задействан отново през 2008 г. в отговор на международната икономическа и финансова криза, като в крайна сметка през май 2009 г.³ максималният му размер бе увеличен от 12 млрд. евро на 50 млрд. евро, за да може ЕС да реагира бързо при допълнителна необходимост от подкрепа за платежния баланс. Към 31 декември 2014 г. бе поето задължение за отпускането на общо 16,6 млрд. евро за Унгария⁴, Латвия⁵ и Румъния⁶, от които бяха преведени 13,4 млрд. евро.

През 2013 г. Съветът прие втора програма за превантивна финансова помощ (ПФП) на Румъния⁷ в размер до 2 млрд. евро. Плащания по нея могат да бъдат искани до 30 септември 2015 г.

През 2014 г. по механизма за подкрепа за платежния баланс не са извършвани плащания. Общият размер на непогасените суми по главниците в края на 2014 г. е 8,4 млрд. евро.

² ОВ L 53, 23.2.2002 г., стр. 1.

³ Регламент (ЕО) № 431/2009 на Съвета от 18 май 2009 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 332/2002 за установяване на механизъм, осигуряващ средносрочна финансова подкрепа за платежния баланс на държавите членки (ОВ L 128, 27.5.2009 г., стр. 1).

⁴ Решение 2009/102/ЕО на Съвета от 4 ноември 2008 г. за предоставяне на средносрочна финансова помощ от Общността на Унгария (ОВ L 37, 6.2.2009 г., стр. 5).

⁵ Решение 2009/290/ЕО на Съвета от 20 януари 2009 г. за предоставяне на средносрочна помощ от Общността на Латвия (ОВ L 79, 25.3.2009 г., стр. 39).

⁶ Решение 2009/459/ЕО на Съвета от 6 май 2009 г. за предоставяне на средносрочна финансова помощ от Общността на Румъния (ОВ L 150, 13.6.2009 г., стр. 8).

⁷ Решение 2013/531/ЕС на Съвета от 22 октомври 2013 г. за предоставяне на превантивна средносрочна финансова помощ от Съюза на Румъния (ОВ L 286, 29.10.2013 г., стр. 1).

Таблица 2: Подкрепа за платежния баланс до 31.12.2014 г. (размер на главниците в млрд. евро)

Държава	Одобрена сума	Преведена сума	Възстановена сума	Непогасена сума	Среден матуритет на заема (години)
Унгария	6,5	5,5	4,0	1,5	5,0
Латвия	3,1	2,9	1,0	1,9	6,6
Румъния	5,0	5,0	0	5,0	7,0
Румъния (ПФП)	2,0	0	0	0,0	0
Общо	16,6	13,4	5,0	8,4	

Операции след 31 декември 2014 г.

През януари 2015 г. Латвия възстанови 1 200 млн. евро, а Румъния — и 1 500 млн. евро, с което общата непогасена сума на главницата намаля на 5,7 млрд. евро.

Подробна информация за операциите в подкрепа на платежния баланс се намира на следния интернет адрес:

http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/balance_of_payments/index_en.htm

2.2. ЕМФС

Европейският механизъм за финансово стабилизиране (ЕМФС) е създаден с Регламент (ЕС) № 407/2010 на Съвета от 11 май 2010 г. на основание член 122, параграф 2⁸ от ДФЕС. ЕМФС е финансиран изцяло от бюджета на ЕС и има общ кредитен капацитет до 60 млрд. евро.

Потенциалните получателки на помощта по ЕМФС са държавите членки, които са изправени пред затруднения в резултат на сериозно влошаване на международната икономическа и финансова конюнктура. Използването на ЕМФС е обвързано с удовлетворяването на определени условия по програма за икономически и финансови мерки, договорена в сключен между Комисията и държавата членка получател меморандум за разбирателство. Процесът на взимане на решения е сходен на следвания при подкрепата за платежния баланс. В рамките на оценката на финансовите нужди и мониторинга на изпълнението на програмата Комисията в консултация с Европейската централна банка (ЕЦБ) поне веднъж на шест месеца оценява общите условия на икономическата политика, заложен в програмата за икономически и финансови мерки, и на всеки три месеца проверява изпълнението от държавата членка на условията за

⁸ В член 122, параграф 2 от ДФЕС се предвижда финансова подкрепа за държави членки, които изпитват трудности поради извънредни обстоятелства извън техния контрол.

икономическа политика, с които е обвързана подкрепата. Ако в програмата за икономически и финансови мерки се налагат промени, те се обсъждат с държавата членка получател. По предложение на Комисията Съветът взема решение с квалифицирано мнозинство за евентуално коригиране на първоначалните общи условия на икономическата политика и одобрява актуализираната програма за икономически и финансови мерки, подготвена от държавата членка получател.

ЕМФС бе задействан през 2011 г. за Ирландия⁹ и Португалия¹⁰ с поемането на задължение за отпускането на заеми в размер съответно до 22,5 млрд. евро и 26 млрд. евро. Общият размер на поетите задължения, включително по линия на Европейския инструмент за финансова стабилност (ЕИФС) и с участието на МВФ и други държави членки, е съответно до 85 млрд. евро и 78 млрд. евро.

Таблица 3: Разбивка на поетите задължения (в млрд. евро)

Държава	ЕМФС	ЕИФС	МВФ	Други	Общо
Ирландия	22,5	17,7	22,5	22,3*	85,0
Португалия	26,0	26,0	26,0		78,0
Общо	48,5	43,7	48,5	22,3	163,0

* 4,8 млрд. евро от други държави членки (Обединеното кралство, Швеция и Дания) и 17,5 млрд. евро от ирландската държава (Държавното съкровище и Националния резервен пенсионен фонд).

Откакто се прилага ЕМФС, бе решено при всички заеми да бъде намален лихвеният марж и удължен матуритетът.

През март 2014 г. бяха преведени 1 800 млн. евро на Португалия и 800 млн. евро на Ирландия (последен транш).

През ноември 2014 г. бяха преведени на 400 млн. евро на Португалия (последен транш).

Остатъчната сума по ЕМФС в края на 2014 г. възлиза на 46 800 млн. евро (Ирландия — 22 500 млн. евро, Португалия: 24 300 млн. евро).

Ирландия приключи програмата за финансова помощ на ЕС/МВФ през февруари 2014 г.¹¹, а Португалия я напусна през юни 2014 г.¹²

⁹ Решение за изпълнение 2011/77/ЕС на Съвета от 7 декември 2010 г. за предоставяне на финансова помощ за Ирландия от страна на Съюза (ОВ L 30, 4.2.2011 г., стр. 34).

¹⁰ Решение за изпълнение 2011/344/ЕС на Съвета от 30 май 2011 г. за предоставяне на финансова помощ за Португалия от страна на Съюза (ОВ L 159, 17.6.2011 г., стр. 88).

¹¹ Решение за изпълнение 2013/525/ЕС на Съвета от 22 октомври 2013 г. за изменение на Решение за изпълнение № 2011/77/ЕС за предоставяне на финансова помощ за Ирландия от страна на Съюза (ОВ L 282, 24.10.2013 г., стр. 71).

¹² Решение за изпълнение 2014/234/ЕС на Съвета от 23 април 2014 г. за изменение на Решение за изпълнение № 2011/344/ЕС за предоставяне на финансова помощ за Португалия от страна на Съюза (ОВ L 125, 23.4.2014 г., стр. 75).

Подробна информация за операциите на ЕМФС се намира на следния интернет адрес: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/efsm/index_en.htm

2.3. Механизъм за макрофинансова помощ

Макрофинансовата помощ (МФП) се предоставя на държавите кандидатки, държавите потенциални кандидатки и съседните на ЕС държави, за да ги подпомогне да преодолеят краткосрочните трудности при платежния си баланс и да стабилизират публичните си финанси, както и за да насърчи структурното им реформиране. МФП се предоставя извънредно и временно и се основава на строги изисквания по отношение на икономическата политика. Операциите на МФП по предоставяне на заеми обикновено допълват подкрепяните от МВФ програми за макроикономически корекции. МФП може да се отпуска под формата на заеми и/или безвъзмездни средства.

Ако държава получател не изпълни задълженията си, Комисията може да прибегне до Гаранционния фонд за външни дейности¹³; тогава погасяването на съответния отпуснат от Комисията заем става със средства от него¹⁴.

С оглед прилагането на одобрената през 2010 г.¹⁵ МФП за Украйна, която, заедно със средствата по одобрената през 2002 г.¹⁶ предишна операция, възлиза на 610 млн. евро под формата на заеми (МФП I), на срещата на върха Украйна — ЕС през февруари 2013 г. бе подписан меморандум за разбирателство. Първият транш в размер на 100 млн. евро бе изплатен през май 2014 г., а вторият транш от 260 млн. евро — през ноември 2014 г.

На 14 април 2014 г. Съветът реши да включи в механизма Украйна¹⁷, като за покриване на спешните нужди на платежния ѝ баланс, определени в подкрепената от МВФ икономическа програма на правителството, ѝ предоставиха МФП под формата на заеми с максимален размер 1 млрд. евро и максимален матуритет 15 години (МФП II). Първият транш в размер на 500 млн. евро бе изплатен през юни 2014 г., а вторият транш, също 500 млн. евро — през декември 2014 г.

¹³ Вж. Регламент (ЕО, Евратом) № 480/2009 на Съвета относно създаване на Гаранционен фонд за външни дейности (ОВ L 145, 10.6.2009 г., стр. 10). Досега по заемите в рамките на МФП не е регистрирано просрочено плащане.

¹⁴ Въпреки че погасяването на заема се покрива като цяло от бюджета на ЕС, Гаранционният фонд действа като ликвиден буфер, който защитава бюджета на ЕС срещу риска от предявяване на вземания в резултат на просрочени плащания. За подробния доклад относно работата на фонда вж. COM(2014)214 и придружаващия го работен документ на службите на Комисията SEC(2014)129.

¹⁵ Решение № 388/2010/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2010 г. за предоставяне на макрофинансова помощ на Украйна (ОВ L 179, 14.7.2010 г., стр. 1).

¹⁶ Решение 2002/639/ЕО на Съвета от 12 юли 2002 г. за предоставяне на допълнителна макрофинансова помощ на Украйна (ОВ L 209, 6.8.2002 г., стр. 22).

¹⁷ Решение 2014/215/ЕС на Съвета от 14 април 2014 г. за предоставяне на макрофинансова помощ на Украйна (ОВ L 111, 15.4.2014 г., стр. 85).

На 15 май 2014 г. Европейският парламент и Съветът решиха да включат в механизма Тунис, като му предоставиха МФП с максимален размер 300 млн. евро изцяло под формата на заеми с максимален матуритет 15 години¹⁸.

През 2014 г. не бяха извършени плащания по решенията за МФП, приети от Европейския парламент и Съвета през 2013 г. за Грузия (46 млн. евро, от които 23 млн. евро под формата на заеми¹⁹), Киргизката република (30 млн. евро, от които 15 млн. евро под формата на заеми²⁰) и Йордания (180 млн. евро изцяло под формата на заеми²¹).

¹⁸ Решение № 534/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за предоставяне на макрофинансова помощ на Република Тунис (ОВ L 151, 21.5.2014 г., стр. 9).

¹⁹ Решение № 778/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 12 август 2013 г. за предоставяне на допълнителна макрофинансова помощ на Грузия (ОВ L 218, 14.8.2013 г., стр. 15).

²⁰ Решение № 1025/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. за предоставяне на макрофинансова помощ на Киргизката република (ОВ L 283, 25.10.2013 г., стр. 1).

²¹ Решение № 1351/2013/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2013 година за предоставяне на макрофинансова помощ на Хашемитското кралство Йордания (ОВ L 341, 18.12.2013 г., стр. 4).

Операции след 31 декември 2014 г.

На 10 февруари 2015 г. първият транш от 100 млрд. евро бе преведен на Португалия.

На 15 април 2015 г. Европейският парламент и Съветът решиха да предоставят макрофинансова помощ на Украйна за трети заем по МФП (МФП III) с максимален размер 1 800 милиона евро²².

На 21 април 2015 г. на Украйна бе преведен третият транш от 250 млн. евро (МФП I).

На 21 април 2015 г. на Грузия бе преведен първият транш от 10 млн. евро.

На 7 май 2015 г. на Тунис бе преведен първият транш от 100 млн. евро.

Подробна информация за операциите по линия на МФП е поместена в годишния Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно предоставянето на макрофинансова помощ за трети държави²³, както и на следния интернет адрес: http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_borrower/macro-financial_assistance/index_en.htm.

2.4. Механизъм за отпускане на заеми от Евратом

Механизмът за отпускане на заеми от Евратом може да се използва за финансиране на проекти в държавите членки (Решение 77/270/Евратом на Съвета) или в някои трети държави — Украйна, Русия или Армения (Решение 94/179/Евратом на Съвета).

През 1990 г. Съветът определи максимална граница за заемите 4 млрд. евро. От тях вече са одобрени около 3,7 млрд. евро, от които са преведени 3,4 млрд. евро. В съответствие с решението на Съвета за максималната граница на заемите (Решение 77/271/Евратом, с последното му изменение), когато одобреният размер достигне 3,8 млрд. евро, Комисията следва да информира Съвета и, ако е целесъобразно, да предложи нов максимален размер.

В подкрепа на програмата на Украйна за повишаване на безопасността на атомните електроцентрали, през 2013 г. Комисията прие Решение С(2013) 3496 за предоставяне на страната на заем по Евратом в размер до 300 млн. евро. Заемът ще влезе в сила, след като бъдат изпълнени задоволително всички условия за ефективност.

3. ОПЕРАЦИИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ПО ВЗИМАНЕ НА ЗАЕМИ

С цел да се финансират отпусканите заеми, одобрени от Съвета, Комисията е оправомощена да заема средства на капиталовите пазари от името на Европейския съюз и Евратом. Взимането и отпускането на заеми се извършва под формата на операции от вида „back-to-back“ (със сходни условия), с което се гарантира, че бюджетът на ЕС не поема лихвен или валутен риск²⁴. На оставащите за изплащане задължения по получени заеми съответстват оставащите за събиране вземания по отпуснати такива.

²² Решение (ЕС) 2015/601 на Европейския парламент и на Съвета от 15 април 2015 г. за предоставяне на макрофинансова помощ на Украйна (ОВ L 100, 17.4.2015 г., стр. 1).

²³ COM(2014)372 и SWD(2014) 193.

²⁴ Регламентът за ЕМФС позволява да се прибегне до предварително финансиране, тъй като оправомощава Комисията „да предприеме заемане на средства на капиталовите пазари или от

3.1. Подкрепа за платежния баланс

През 2014 г. по линия на механизма за подкрепа на платежния баланс не са набрани средства от пазара.

В края на 2014 г. общият размер на неизплатените средства, набрани за ПБ, бе 8,4 млрд. евро.

3.2. ЕМФС

През 2014 г. бяха набрани 3 млрд. евро посредством две операции; през март 2014 г. в подкрепа на Ирландия и Португалия бе емитирана референтна облигация на стойност 2,6 млрд. евро (с падеж 4 април 2024 г. и купон от 1,875 %) като част от пакетите за финансова помощ по ЕМФС.

През ноември 2014 г. бе емитирана облигация на стойност 660 млн. евро (с падеж 4 октомври 2029 г. и купон от 1,375 %). От тази сума 400 млн. бяха използвани за финансиране на последното плащане за Португалия по ЕМФС.

Търсенето на тези облигации на ЕС на пазара беше голямо, в резултат на което бяха записани облигации, надхвърлящи значително размера на емисията. Всички основни групи инвеститори, и по-специално дългосрочните инвеститори (инвестиционни фондове, управители на активи, застрахователни и пенсионни фондове), както и официални институции, закупиха от тези облигации на ЕС.

Облигациите на ЕС се представят успешно и на вторичния пазар, което затвърди позициите на ЕС като сериозен емитент на референтни облигации. Съгласно изчисленията и като се използват изходни данни от 22 банки оборотът на референтните облигации на ЕС на вторичния пазар бе 26,3 млрд. евро през 2014 г. (спрямо 31 млрд. евро през 2013 г.).

В края на 2014 г. общият размер на неизплатените средства, набрани за ЕМФС, бе 46,8 млрд. евро.

Таблица 4: Операции на ЕС по взимане на заеми за ЕМФС през 2014 г. (в млн. евро)

Държава	Дата на емисията	Падеж	Размер
Ирландия (800), Португалия (1 800)	25.3.2014 г.	4.4.2024 г.	2 600
Португалия (400) ²⁵	12.11.2014 г.	4.10.2029 г.	400

финансови институции в най-подходящия момент между планираните изплащания, така че да оптимизира разходите по финансирането и да запази репутацията си на емитент на Съюза на пазарите.“ Произтичащите от това разходи за изпълнение обаче се поемат от заемополучателя. Заедно с 260 млн. евро МФП за Украйна; вж. точка 3.3 по-долу.

²⁵

Общо			3 000
-------------	--	--	--------------

3.3. МФП

През 2014 г. бяха успешно осъществени четири операции по взимане на заеми за МФП за Украйна: 100 млн. евро на 20 май, 500 млн. евро на 17 юни, 260 млн. евро на 12 ноември и 500 млн. евро на 3 декември.

Първият транш по МФП I в размер на 100 млн. евро бе изплатен през май 2014 г. Финансирането бе извършено с помощта на 10-годишната облигация на ЕС на стойност 2,6 млрд. евро, емитирана през март (вж. точка 3.2 по-горе), чийто размер бе увеличен на 2,7 млрд. евро.

Първият транш по МФП II от 500 млн. евро бе изплатен през юни 2014 г. Финансирането отново бе чрез 10-годишната облигация на ЕС на стойност 2,6 млрд. евро след извършеното през май увеличение от 100 млн. евро на същата облигация, което допълнително увеличи нейната ликвидност, като общата непогасена сума достигна 3,2 млрд. евро.

Вторият транш по МФП I от 260 млн. евро бе изплатен през ноември 2014 г. Тази сума бе включена в облигацията на стойност 660 млн. евро, емитирана през ноември 2014 г. (вж. точка 3.2 по-горе). През декември тази облигация бе използвана за финансиране на втория транш по МФП II на стойност 500 млн. евро, като стойността ѝ достигна нов размер от 1,16 млрд. евро. Що се отнася до емисиите на ЕС, при тази операция бе отбелязана рекордно ниска доходност — едва 1,363 %.

В края на 2014 г. общият размер на неизплатените средства, набрани за МФП, бе 1 828,6 млн. евро.

Таблица 5: Операции на ЕС по взимане на заеми за МФП през 2014 г. (в млн. евро)

Държава	Описание	Дата на емисията	Падеж	Размер
Украйна	Украйна (МФП I) 1-ви транш	20.5.2014 г.	4.4.2024 г.	100
Украйна	Украйна (МФП II) 1-ви транш	17.6.2014 г.	4.4.2024 г.	500
Украйна	Украйна (MFA I) 2-ри транш	12.11.2014 г.	4.10.2029 г.	260

Украйна	Украйна (МФА II) 2-ри транш	3.12.2014 г.	4.10.2029 г.	500
Общо				1 360

3.4. Евратом

През 2014 г. нямаше операции по взимане на заеми от името на Евратом.

4. ЕВРОПЕЙСКА ИНВЕСТИЦИОННА БАНКА

4.1. Операции на ЕИБ по отпускане на заеми

ЕИБ финансира *пряко* индивидуални инвестиционни проекти или *чрез финансови посредници* — по-малки по мащаб проекти на МСП или на местните органи и общините. ЕИБ осигурява също и обезпечения по заеми, както и техническа помощ и рисков капитал.

През 2014 г. ЕИБ подписа споразумения за финансиране на обща стойност 77 млрд. евро (спрямо 71,7 млрд. евро през 2013 г.).

Операциите на ЕИБ по финансиране оказват въздействие върху бюджета на ЕС, когато са обезпечени с гаранция от ЕС или с други средства от бюджета на ЕС. Такъв е случаят по отношение на:

- операциите на ЕИБ по финансиране, извършени в рамките на мандата за външно кредитиране (обхващащ държавите в процес на присъединяване, съседните и партньорските държави, Азия и Латинска Америка, Южна Африка). Това финансиране се ползва с гаранция от бюджета на ЕС, покриваща риска от кредитно неизпълнение от държавата заемополучател или политическия риск. През второто полугодие на 2015 г. Комисията ще изготви отделен доклад за дейността на ЕИБ по външно кредитиране за 2014 г.
- механизмите за финансиране с поделяне на риска, включващи използването на бюджета на ЕС за подпомагане на политиките на ЕС (например механизмът за финансиране с поделяне на риска за проекти в областта на научноизследователската и развойната дейност и инициативата за облигации за проекти).

През 2014 г. финансирането от ЕИБ в държавите — членки на ЕС, бе в размер на 69 млрд. евро или 90 % от общия размер на отпусканите от ЕИБ заеми. През 2014 г. 7,8 млрд. евро бяха договорени за държави извън ЕС, а от тях 4,1 млрд. евро са обезпечени с гаранция на ЕС към Европейската инвестиционна банка за загуби по операции по финансиране на инвестиционни проекти извън Съюза („гаранция на ЕС“).

Гаранцията на ЕС, предоставена до 31 декември 2013 г. по силата на Решение 1080/2011/ЕС, бе автоматично удължена с 6 месеца, тъй като новото решение за

предоставяне на гаранция на ЕС за операциите на ЕИБ извън ЕС тогава още не бе прието.

На 16 април 2014 г. Европейският парламент и Съветът приеха новото решение за предоставяне на гаранция от ЕС за операциите на ЕИБ извън ЕС²⁶. Размерът на общия мандат е 27 млрд. евро, плюс допълнителна незадължителна сума от 3 млрд. евро. Активирането на цялата или на част от тази незадължителна сума се решава от Европейския парламент и Съвета в съответствие с обикновената законодателна процедура и въз основа на резултатите от междинния преглед.

4.2. Операции на ЕИБ по взимане на заеми

Предвид пазарната нестабилност, рискът от трудности при набирането на средства се запази висок през цялата година, особено при големите сделки. Стабилното търсене на облигации на ЕИБ първоначално доведе до стесняване на по-краткосрочните спредове, особено в евро. Рейтинговите агенции запазиха оценката ААА на банката въз основа на извършеното увеличение на капитала през 2012 г.

През 2014 г. дейността на ЕИБ по вземане на заеми възлезе на 61,6 млрд. евро със среден матуритет 7,2 години.

5. ОСИГУРЯВАНЕ НА ФИНАНСОВА СТАБИЛНОСТ В ЕВРОЗОНАТА

В отговор на глобалната икономическа и финансова криза държавите членки от еврозоната одобриха мерки за запазване на финансовата стабилност в еврозоната и в Европа като цяло. Тези мерки са описани по-долу. Те не са обезпечени с гаранция от бюджета на ЕС. Допълнителна информация за трите действащи механизма се намира на следния интернет адрес:

http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/index_en.htm

5.1. Механизъм за отпускане на заеми за Гърция

След като на 2 май 2010 г.²⁷ финансовите министри от еврозоната с единодушие се съгласиха да окажат подкрепа на Гърция, за тази цел бе създадена тригодишна съвместна програма с МВФ, съдържаща финансов пакет в размер до 110 млрд. евро. Програмата бе придружена от строги изисквания²⁸ по отношение на провежданата политика, договорени с гръцките власти от Комисията и МВФ с участието на ЕЦБ. Заемите, отпуснати от държавите членки от еврозоната и МВФ по тази първа програма, възлязоха съответно на 52,9 млрд. евро и 20,1 млрд. евро. Финансовите условия на

²⁶ Решение № 466/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за предоставяне на гаранция от ЕС на Европейската инвестиционна банка за загуби по операции по финансиране на инвестиционни проекти извън Съюза (ОВ L 135, 8.5.2014 г., стр. 1).

²⁷ Подкрепата се предоставя чрез двустранни заеми от останалите държави членки от еврозоната, обединени в пакет от Комисията, съгласно условията, описани в изявлението им от 11 април 2010 г.

²⁸ Основните елементи на изискванията по отношение на политиката са заложили в Решение на Съвета от 10 май 2010 г., отправено към Гърция с оглед засилване и задълбочаване на фискалния надзор и за предизвестие към Гърция за предприемане на необходимите мерки за коригирането на прекомерния дефицит (2010/320/ЕС). Условията са описани по-подробно в меморандума за разбирателство, сключен между гръцките власти и Комисията от името на държавите членки от еврозоната.

механизма бяха изменени през декември 2012 г. (удължаване на матуритета, намаляване на маржа).

На 14 март 2012 г. министрите на финансите на държавите от еврозоната и МВФ одобриха втората програма за икономически корекции, като бяха добавени 130 млрд. евро към непреведените суми по първата програма. Тази втора програма предвижда следователно обща финансова помощ в размер на 164,5 млрд. евро, като МВФ участва с 19,8 млрд. евро. Докато първата програма бе създадена като споразумение между кредиторите с централизиране на двустранните заеми, отпуснати от подкрепящите държави членки от еврозоната, като Комисията осигури координация и управление, втората се финансира от ЕИФС.

5.2. ЕИФС

ЕИФС е създаден от държавите членки от еврозоната като притежавано от тях дружество, регистрирано в Люксембург, предназначено да действа като временен спасителен механизъм за предоставяне на заеми на намиращи се в затруднение държави членки от еврозоната чрез емитиране на облигации, гарантирани от държавите членки от еврозоната. През октомври 2010 г. бе решено да се създаде постоянен спасителен механизъм — Европейският механизъм за стабилност (ЕМС), който влезе в сила на 27 септември 2012 г. Считано от 1 юли 2013 г. ЕИФС не може повече да участва в нови програми за финансиране или да сключва нови кредитни споразумения. Въпреки това дейността му продължава в рамките на текущите програми за Гърция, Португалия и Ирландия, където той е кредитор (заедно с МВФ и някои държави членки).

5.3. ЕМС

ЕМС, постоянният механизъм за реакция при криза, се превърна считано от 1 юли 2013 г. в постоянен механизъм за отговор на новите искания за финансова помощ от държавите членки на еврозоната.

Фактическият му капацитет за отпускане на заеми е 500 млрд. евро. Общият записан капитал възлиза на 704,8 млрд. евро, като внесенят капитал от държавите членки от еврозоната е 80,5 млрд. евро, а изискуемият — 624,3 млрд. евро.

Чрез ЕМС (заедно с МВФ) бе осигурена финансова помощ на Кипър за преодоляване на неравновесията във финансовия сектор, а също и на правителството на Испания за рекапитализация на банковия сектор в страната.